

Udskriftsdato: 30. december 2025

CIR1H nr 10015 af 18/12/2020 (Gældende)

Cirkulære om kompetencen for ministerier mv. til at fastsætte pensionsalder for deres tjenestemænd mfl.

Ministerium: Finansministeriet

Journalnummer: Skatteministeriet, Medarbejder- og
Kompetencestyrelsen, j.nr. 2020-2650

Cirkulære om kompetencen for ministerier mv. til at fastsætte pensionsalder for deres tjenestemænd mfl.

1. Indledning

Med dette cirkulære præciseres flere forhold i relation til den pensionsalderadministration for tjenestemænd, som med virkning fra den 1. oktober 1989 blev delegeret til ministerier mv. i cirkulærer, der blev udsendt i 1989 og 1992.

Der gennemføres en omlægning af arbejdsgangene for betaling af pensionsbidrag med virkning for tjenestefrihed uden løn, der bevilges eller bevilges forlænget den 1. april 2021 og senere. Omlægningen er er nærmere beskrevet nedenfor i pkt. 2.2.

Herudover tilsigtes der ikke store indholdsmæssige ændringer af pensionsadministrationen med dette cirkulære, der er en sammenskrivning af tidligere udsendte cirkulærer om pensionsalder.

Ministerier mv. har – som pensionsalderansvarlige virksomheder – fortsat ansvaret for pensionsalderoptjeningen for deres tjenestemænd mfl.

Især skal det fremhæves, at de pensionsalderansvarlige virksomheder har ansvar for ved nyansættelse af en tjenestemand **straks** at tage skridt til at undersøge, om der skal tilbydes den nyansatte tjenestemand forhøjet pensionsalder på basis af forudgående ansættelse, jf. tjenestemandspensionslovens § 4 a og i øvrigt afklare den nyansatte tjenestemands pensionsforhold.

I bilag 1 findes en oversigt over de pensionsalderansvarlige virksomheder med angivelse af pensionskassekoder for de relevante tjenestemandsgrepper. Det er den pensionsalderansvarlige virksomheds ansvar, at pensionskassekoden er registreret korrekt i PENSAB.

Samtidig med udsendelsen af dette cirkulære offentliggøres på Medarbejder- og Kompetencestyrelsens hjemmeside – www.medst.dk – en vejledning om administration af pensionsalder mv. for erhvervsaktive tjenestemænd mfl., der supplerer vejledning af den 18. marts 1992 om fastsættelse af pensionsalderen for tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

Regler og retningslinjer om pensionsalder efter tjenestemandspensionsloven, herunder bestemmelserne i dette cirkulære, gælder for tjenestemænd i staten og i folkekirken, for civilarbejdere og for personer med bevaret ret til statslig tjenestemandspension, herunder for tjenestemænd i folkeskolen, jf. bekendtgørelse nr. 696 af 12. august 1993.

På grundlag af § 1 b i lov om Udbetaling Danmark og af pensionsregulativer og vedtægter for statslige pensionsordninger og statsgaranterede pensionskasser gælder cirkulærets bestemmelser også i relation til pensionsalderoptjening i disse ordninger, idet der dog tages hensyn til praksis i den konkrete statslige pensionsordning, henholdsvis statsgaranterede pensionskasse.

Tjenestemandspensionslovgivningen er den hjemmelsmæssige ramme for de krav, som tjenestemænd kan rette mod staten som pensions giver.

2. Beregning og betaling af pensionsbidrag

Det er den pensionsalderansvarlige virksomheds ansvar, at der efter Finansministeriets cirkulærer herom betales månedlige pensionsbidrag til finanslovens § 36 i takt med pensionsalderoptjening, som beskrevet i punkt 4.2.1 i Medarbejder- og Kompetencestyrelsens vejledning om administration af pensionsalder mv. for erhvervsaktive tjenestemænd mfl., der findes på www.medst.dk. Tjenestemandens optjening af pensionsalder følger efter tjenestemandspensionsloven af omfanget af den lønede beskæftigelse og er ikke betinget af disse bidrag til finanslovens § 36.

2.1. Pensionsbidrag ved tjenestefrihed uden løn

Ved medregning af tjenestefrihedsperioder uden løn i pensionsalderen er det med enkelte undtagelser en betingelse, at der indbetales pensionsbidrag til finanslovens § 36. I bilag 2 findes en oversigt over, hvilke tjenestefrihedsperioder der kan medregnes, og for hvilke der forudsættes pensionsbidragsindbetaling.

Det pensionsbidrag, som tjenestemanden skal betale, skal beregnes på samme måde som det bidrag, derunder den hidtidige aktive tjeneste har været indbetalt til finanslovens § 36. Pensionsbidraget beregnes af den pensionsgivende løn på det skalatrin, som har været gældende under den hidtidige aktive tjeneste, og som fremgår af tabel 1.1.2. i Medarbejder- og Kompetencestyrelsens lønoversigt.

For tjenestemænd, der i tjenestefrihedsperioden er overenskomstansatte i det offentlige, betales til finanslovens § 36 det overenskomstaftalte pensionsbidragsprocent, der mindst skal udgøre 12 pct.

Dette pensionsbidrag beregnes af den pågældendes pensionsgivende basisløn eller skalatrins-/løntrinsløn.

For folkeskoletjenestemænd i den lukkede gruppe med ret til statslig tjenestemandspension skal pensionsbidrag for medregning i pensionsalderen af tjenestefrihedsperioder beregnes af den pågældendes tjenestemandspensionsgivende kommunale løntrin, som er registreret i PENSAB.

Ansættelsesmyndighedens betaling af pensionsbidrag ved seniorordninger, der er fastlagt i særskilt cirkulære herom, beregnes efter samme principper.

For udlånte tjenestemænd fastsætter Finansministeriet med hjemmel i tekstanmærkning nr. 100 ad finanslovens § 36 en pensionsbidragssats, og hvis en udlånt tjenestemand bevilges tjenestefrihed uden løn, er det en forudsætning for pensionsaldermedregning, at der betales det således fastsatte pensionsbidrag.

2.2. Konkret betaling af pensionsbidrag

I tjenestefrihedsperioden skal pensionsbidragene indbetales løbende månedligt.

Betalingsproceduren ændres, sådan at bidragene betales via den pensionsalderansvarlige virksomhed med virkning fra tjenestefrihedsperioder, der bevilges eller bevilges forlænget den 1. april 2021 eller senere.

Med denne betalingsprocedure vil ansættelsesmyndigheden som pensionsalderansvarlig virksomhed kunne sikre sammenhæng mellem tjenestemandens løbende månedlige pensionsbidragsbetaling og pensionsalderoptjeningen i PENSAB.

Ansættelsesmyndigheden skal sørge for, at pensionsbidragene overføres til den bankkonto, der er knyttet til finanslovens § 36 v/Udbetaling Danmark, Tjenestemandspension. Kontonummeret vil fremgå af vejledningen om administration af pensionsalder mv. for erhvervsaktive tjenestemænd mfl., som er offentliggjort på www.medst.dk samtidig med udsendelsen af dette cirkulære. Aktuelt er **bankkontonummeret følgende:**

Reg.nr.: 0216

Kontonr. : 4069060315.

Den pensionsalderansvarlige virksomhed orienterer Udbetaling Danmark, Tjenestemandspension, om, at tjenestemanden er bevilget medregning af tjenestefrihedsperioden i pensionsalderen.

For at en statslig myndighed kan de modtagne pensionsbidrag bogføres på en mellemregningskonto som fx regnskabskonto 97.50, og pensionsbidragene overføres videre til den forannævnte bankkonto, der er knyttet til finanslovens § 36 v/Udbetaling Danmark, Tjenestemandspension ad finanslovskonto 36.12.11 med en kontotekst, der kan identificere betalingen, dvs. tjenestemandens cpr.nr. og navn.

På basis af de modtagne pensionsbidrag under en tjenestemand's tjenestefrihed uden løn skal den pensionsalderansvarlige virksomhed sørge for at opdatere den pågældendes pensionsalder i PENSAB kvartalsvist og mindst en gang hvert halve år.

Det er tjenestemanden, der er bevilget tjenestefrihed uden løn, der har ansvaret for, at der sker den indbetaling af pensionsbidrag i tjenestefrihedsperioden, som er en betingelse for pensionsalderoptjeningen.

Tjenestemanden kan aftale med sit nye arbejdsgiver, at denne foretager indbetaling af bidragene (på tjenestemandens vegne) til tjenestemandens ansættelsesmyndighed, som har ansvar for at ajourføre pensionsalderen i PENSAB. Om det er tjenestemanden selv eller den nye ansættelsesmyndighed, der har foretaget de konkrete løbende indbetalinger af pensionsbidrag, har ikke betydning for medregning af pensionsalder.

2.2. Indbetaling af overførselsbeløb o.l. ved pensionsalderforhøjelse

Ved pensionsalderforhøjelse på grundlag af forudgående pensionsberettigende beskæftigelse overføres de individuelle overførselsbeløb (tjenestemandspensionslovens § 4, stk. 2) og udtrædelsesgodtgørelser fra pensionsinstitutter (tjenestemandspensionslovens § 4 a) samt den aktuarmæssige værdi af EU-tjeneste-

mandspensioner (tjenestemandspensionslovens § 4 b) til forannævnte bankkonto med en kontotekst, der kan identificere betalingen, dvs. tjenestemandens cpr.nr. og navn.

Forud for sådan beløbsoverførsel sendes der avis/besked herom til Udbetaling Danmark, Tjenestemandspension, med Digital Post via kontaktoplysningerne på virk.dk/vejledning/tjenestemandspension.

Der henvises i øvrigt til vejledningen om administration af pensionsalder mv. for erhvervsaktive tjenestemænd mfl., som er offentliggjort på www.medst.dk samtidig med dette cirkulære.

3. Bemyndigelsen

Kompetencen til at fastsætte og forhøje pensionsalderen for tjenestemænd i medfør af tjenestemandspensionslovens § 4, stk. 1, 2 og 4, samt § 4 a er fortsat tillagt ministerier mv. som ansættelsesmyndigheder. Det skal understreges, at pensionsalderforhøjelse kun kan ske, når der er hjemmel i tjenestemandspensionslovgivningen, herunder i generelle udtalelser fra Lønningsrådet. En tjenestemand eller en ansættelsesmyndighed kan ikke uden sådan hjemmel aftale eller købe sig til yderligere pensionsalder. Revisionsmæssigt er det forudsat, at virksomheden foretager intern kontrol af beregninger og andre dispositioner med økonomisk betydning for finanslovens § 36. Pensionsvæsenet.

Den pensionsalderfastsættelse og pensionsalderforhøjelse, som kan ske uden forelæggelse for Medarbejder- og Kompetencestyrelsen er:

1) Pensionsalder i henhold til tjenestemandspensionslovens § 4, stk. 1.

Ved ansættelse af en tjenestemand **skal** det først fastsættes, hvilke forudgående ansættelser der automatisk indgår i den pågældendes pensionsalder i henhold til tjenestemandspensionslovens § 4, stk. 1.

I visse tilfælde skal der samtidig kræves tilbageføring af udbetalte pensionsbidrag eller fratrædelsesgodtgørelse, jf. tjenestemandspensionslovens § 25, stk. 3.

2) Forudgående ansættelse med tjenestemandspensionsrettigheder i bl.a. kommuner og regioner (amtskommuner), jf. tjenestemandspensionslovens § 4, stk. 2.

Der **skal** ske forhøjelse af tjenestemandens pensionsalder på grundlag af sådan tidligere ansættelse, og den pensionsalderansvarlige virksomhed skal tage initiativ til at få beregnet overførselsbeløbet, jf. pkt. 4.1.2.a i vejledningen, og skal sikre, at der i de tilfælde, hvor det kræves, overføres beløb fra den tidligere pensionsmyndighed til finanslovens § 36 v/Udbetaling Danmark.

De nærmere regler for behandling af sager vedrørende tjenestemandsansættelse i Grønland fremgår af vejledningens pkt. 6.

3) Forudgående offentlig ansættelse med pensionsordning, jf. tjenestemandspensionsloven § 4 a.

Den pensionsalderansvarlige virksomhed **skal** i forbindelse med en nyansættelse af en tjenestemand opgøre den pågældendes forudgående pensionsberettigende ansættelse i det offentlige i pensionsalderskema, som findes på www.medst.dk og skal på grundlag heraf give den pågældende et klart og **entydigt tilbud** om forhøjelse af pensionsalderen på grundlag af tidligere offentlig ansættelse med tilknyttet bidragsdefineret pensionsordning. Tjenestemanden forudsættes at svare på tilbuddet inden for en frist af 2 måneder.

Hvis tjenestemanden ikke svarer inden for fristen, anses dette for at være et afslag på tilbuddet om pensionsalderforhøjelsen.

Hvis tjenestemanden vælger forhøjelsen, skal udtrædelsesgodtgørelsen fra pensionsordningen overføres til statskassen.

Afgivet tilbud og tjenestemandens accept eller afslag skal registreres i PENSAB i det orange notefelt.

På www.medst.dk findes skabeloner til breve til den nyansatte tjenestemand til evt. brug ved sagsbehandlingen omkring sådant tilbud samt et skema, hvori forudgående perioder, herunder deltidsbeskæftigelse, kan omregnes til år, måneder og dage.

4) Beskæftigelse i tjenestefrihedsperioder, jf. tjenestemandspensionsloven § 4, stk. 4.

Beskæftigelse under tjenestefrihed uden løn kan medregnes i pensionsalderen i de situationer og under de betingelser, der er nævnt i vejledningens pkt. 4.2.2, jf. i øvrigt bilag 2 til dette cirkulære.

Ved suspension får en tjenestemand $\frac{2}{3}$ af sædvanlig løn, og optjener pensionsalder svarende til den nedsatte løn, dvs. en fuldtidsansat optjener 0,6667 af fuld tid (1,0) i pensionsalder under suspensionen. Den pensionsalderansvarlige virksomhed skal sikre sig, at beskæftigelsesgraden er korrekt indrapporteret til PENSAB, så pensionsalderoptjeningen bliver korrekt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2.2. i vejledningen om administration af pensionsalder mv. for tjenestemænd mfl.

4. Forelæggelse for Medarbejder- og Kompetencestyrelsen

Forhøjelse af en tjenstemands pensionsalder kan i følgende tilfælde kun ske efter forelæggelse for Medarbejder- og Kompetencestyrelsen:

- Ansættelse på grund af ganske særlige kvalifikationer i henhold til tjenestemandspensionslovens § 4, stk. 5.
- Tjenestemandsansættelse ved EU, jf. tjenestemandspensionsloven § 4 b.
- Forhøjelse af pensionsalderen for civilarbejdere på grundlag af tjeneste ved internationale organisationer mv. eller hos udsendte forsvarsattachéer, jf. civilarbejderlovens § 2, stk. 3.

- Sager i medfør af tjenestemandspensionsloven § 4, stk. 1, 2 og 4, og § 4 a, som ikke er omfattet af vejledningen.

- Sager, som er omfattet af vejledningen, men som giver anledning til retlig tvivl.

Forelæggelsen for Medarbejder- og Kompetencestyrelsen skal ske i forbindelse med ansættelse af en tjenestemand, henholdsvis bevilling af tjenestefrihed. For en tjenestemand, der under tjenestefrihed har optjent pensionsrettigheder som ansat i EU's institutioner, skal tjenestemanden ved tilbagevenden tage stilling til, om vedkommende ønsker overførsel af pensionsrettigheder fra EU, jf. tjenestemandspensionslovens § 4 b.

Særligt om forhøjet ansættelsestid

Hvis det ved en tjenstemands fratræden på grund af alder, sygdom eller anden utilregnelig årsag viser sig, at den pågældende ikke har opnået en ansættelsestid på mindst 10 år, kan Medarbejder- og Kompetencestyrelsen tillægge den pågældende forhøjet ansættelsestid med indtil 10 år, jf. tjenestemandspensionslovens § 2, stk. 3.

Det er en forudsætning for forhøjet ansættelsestid, at den pågældende forud for tjenstemandsansættelsen har haft pensionsberettigende beskæftigelse i det offentlige, som ikke medregnes i pensionsalderen i henhold til tjenestemandspensionslovens § 4, § 4 a eller § 4 b. Sager om forhøjet ansættelsestid kan forelægges i forbindelse med indhentelse af en pensionsretlig udtalelse ved uansøgt afsked.

5. Vejledning om administration af pensionsalder mv. for erhvervsaktive tjenstemænd mfl.

I vejledningen af december 2020, som er offentliggjort på www.medst.dk, kan findes information omkring administration af pensionsalder mv. Vejledningen er et supplement til vejledning nr. 6176 af 18. marts 1992 om fastsættelse pensionsalderen for tjenstemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

6. Opbevaring af dokumentation/registrering

De pensionsalderansvarlige virksomheder har ansvaret for ajourføring af PENSAB og for opbevaring af den dokumentation, der ligger til grund for fastsættelse og forhøjelse af pensionsalderen og for registreringerne i PENSAB. Det er oplysningerne i personalesagen, der gælder, hvis der konstateres uoverensstemmelse med de registrerede oplysninger i PENSAB, jf. bekendtgørelse nr. 1754 af 27. december 2018 om PENSAB.

7. Ikrafttræden

Cirkulæret træder i kraft den 1. april 2021. Samtidig ophæves cirkulæreskrivelse nr. 41 af 18. marts 1992 om kompetencen for ministerier og styrelser m.fl. til at fastsætte pensionsalderen for tjenstemænd i staten, folkeskolen og folkekirken mv., cirkulære nr. 6234 af 24. marts 1992 om revisionsopgaver omkring tjenestemandspensioner og understøttelser samt cirkulære nr. 12415 af 1. oktober 2001 om

retningslinier for indbetaling af pensionsbidrag for tjenestemænd mv., der optjener pensionsalder under tjenestefrihed.

Skatteministeriet, Medarbejder- og Kompetencesstyrelsen, den 18. december 2020

JESPER SCHAUMBURG-MÜLLER

Pensionsalderansvarlige virksomheder

-

Pensionskassekode

Rigspolitiet	001, 003, 004
Kriminalforsorgen	005, 006, 007
Forsvaret	008, 009, 010
Kirkeministeriet (præster og provster)	011
Kirkeministeriet, herunder biskopper	012
Statsministeriet	014
Civillisten	015
Udenrigsministeriet	017
Finansministeriet	020
Erhvervsministeriet	023
Skatteministeriet	026, 027
Justitsministeriet	033
Domstolsstyrelsen	036, 037
Udlændinge- og Integrationsministeriet	038
Social- og Indenrigsministeriet	041
Sundheds- og Ældreministeriet	045
Beskæftigelsesministeriet, inkl. udlånte tjm til ATP/UDK	044, 048
Uddannelses- og Forskningsministeriet	051
Børne- og Undervisningsministeriet	054
Kulturministeriet	055
Udlånte tjm. til Forsats A/S fra Banedanmark	061
Miljø- og Fødevareministeriet	064
Transport-, Bygnings- og Boligministeriet,	065, 075
inkl. Banedanmark og udlånte til W. S. Atkins	
Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen,	076
fsva. Statshavnene	
Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet	066
Udbetaling Danmark, Tjenestemandspension, har pensionsalderansvar for medlemmer af	
Pensionsordningen for erhvervsskoler	098
Pensionsordningen for lærere i friskolen og efterskolen	099
Pensionsordningen af 1925	083
Pensionsordningen for Højskoler	088
Pensionsordningen af 1976	089
Apotekervæsenets Pensionsordning	090, 091, 092
Post Danmark A/S	067
DSB	068, 069
Scandlines A/S	069, 070

Danske Bank A/S (BG-Bank)	071
TDC A/S	072
Naviair	073, 074
Københavns Lufthavne A/S	077
VUC	078
for personer med bevaret status som folkeskoletjenestemænd i den lukkede gruppe	
Den enkelte kommune/region	079
som ansættelsesmyndighed for folkeskoletjenestemænd med statslig tjenestemandspension	
Statsligt selvejende institution for reformoverførte tjenestemænd	081
Pensionsfonden af 1951	084
Pensionskassen af 1950	085
Grønlands Selvstyre	086
for tjenestemænd ved selvstyret og grønlandske kommuner	
Danmarks Radio	093
Region Hovedstaden	094
tjenestemænd ved Kennedy Instituttet	
Det Kongelige Teater	095, 096, 097
Nordisk Ministerråd	100

Medregning i pensionsalderen af tjenestefrihedsperioder uden løn

-

1

I følgende situationer kan bevilges pensionsaldermedregning af tjenestefrihedsperioder uden løn under forudsætning af pensionsbidragsbetaling:

1.1

Varetagelse af en ikke-tjenestemandsstilling i den offentlige sektor her i landet eller i udlandet. (For tjenestemænd, der i tjenestefrihedsperioden er overenskomstansatte i det offentlige, betales til finanslovens § 36 det overenskomstaftalte pensionsbidragsprocent, der mindst skal udgøre 12 pct.

Pensionsbidraget beregnes af den pågældendes pensionsgivende overenskomstløn.)

TJM betaler det

hidtidige

pensionsbidrag,

undtaget

v OK-ansættelse i det

offentlige

1.2

Varetagelse af arbejdsopgaver i den private sektor her i landet eller i udlandet, der er i ansættelsesmyndighedens interesse

TJM betaler det

hidtidige

pensionsbidrag

1.3

Gennemførelse af studier/uddannelse i ansættelsesmyndighedens interesse

TJM betaler det

hidtidige

pensionsbidrag

1.4

Varetagelse af arbejdsopgaver i internationale organisationer, der medvirker til bistandsarbejde til udviklingslandene og i danske hjælpeorganisationer

TJM betaler det

hidtidige

pensionsbidrag

1.5

Betaling af

Varetagelse af lønnede hverv i forhandlingsberettigede tjenestemandorganisationer, jf. cirkulære nr. 141 af 24. august 1981 og cirkulære nr. 91 af 6. juni 1987.

pensionsbidrag

2

I følgende situationer kan bevilges pensionsaldermedregning af tjenestefrihedsperioder uden løn uden pensionsbidragsbetaling:

2.1

Ej pensionsbidrag

Varetagelse af **ombud** og lignende eller hverv som medlem af Folketinget eller Europaparlamentet, jf. bek.nr. 536 i 1985.

2.2

Ej pensionsbidrag

Aftjening af militær eller civil **værnepligt**

3

Pensionsaldermedregning ved tjenestefrihed uden løn i øvrigt:

3.1

Ansættelsesmyndighed betaler sædvanligt pensionsbidrag til FL § 36

Pasning af alvorligt syge børn under 18 år, jf. § 26 i LBK nr. 106 af 2. februar 2020 om ret til orlov og dagpenge ved barsel. Ansættelsesmyndigheden betaler sædvanligt pensionsbidrag til FL § 36. Se også § 2, stk. 3 i aftale af 12. april 2019, vedlagt som bilag til cirkulære nr. 9375 i 2019 om tjenestefrihed af familiemæssige årsager.

3.2

Ansættelsesmyndighed betaler sædvanligt pensionsbidrag til FL § 36

Pasning af nærtstående, der ønsker at dø i eget hjem med bevilget plejevederlag, jf. § 119 i lov om social service - LBK nr. 1287 af 28. august 2020. Ansættelsesmyndigheden betaler sædvanligt

pensionsbidrag til FL 36. Se også § 3, stk. 3 i aftale af 12. april 2019, vedlagt som bilag til cirkulære nr. 9375 i 2019 om tjenestefrihed af familiemæssige årsager.

3.3

Pasning af barn under 18 år med betydelig og varigt nedsat funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelser med dækning af tabt arbejdsfortjeneste fra kommunen efter servicelovens § 42. Det er ansættelsesmyndigheden, der vurderer, om der kan bevilges tjenestefrihed. For tjenestemænd o.l. anses det pensionsbidrag på 15 pct., der normalt betales til FL § 36, som overgrænse for det kommunale pensionsbidrag, jf. BEK nr. 932 af 19. juni 2020 om tilskud til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom. Se også § 6 i aftale af 12. april 2019, vedlagt som bilag til cirkulære nr. 9375 i 2019 om tjenestefrihed af familiemæssige årsager.

Kommunen betaler max. 15 pct. til ansættelsesmyndighed, der indbetaler det modtagne bidrag til FL § 36

3.4

Barsel og forældreorlov, bortset fra eventuel forlængelse (udstrækning) af forældreorloven ud over 32 uger (til 40 eller 46 uger). Ansættelsesmyndigheden betaler sædvanligt pensionsbidrag til FL § 36.

Ansættelsesmyndighed betaler sædvanligt pensionsbidrag til FL § 36

